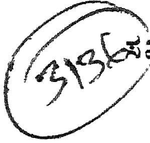
30lp

ಸಮಾಜ ಪರಿಚಯ ಪಾಠಗಳು

(3ನೆಯ ಇಯತ್ತೆಗಾಗಿ)

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಚಯ

ಲೇಖಕರು:

ಪ್ರ. ಗೋ. ಕುಲಕರಣಿ

This book is printed on D/C white printing paper
20″×30″ 24 lbs.

ಮೊದಲನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ
(100 ಪ್ರತಿಗಳು)

1960 ಬೆಲೆ:

1 ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆ

ಮಕ್ಕಳೆ, ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬರುವ ತಹಸಿಲದಾರನನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿರುವಿರಷ್ಟೆ. ಈ ತಹಸಿಲದಾರನು ನಿಮ್ಮ ಊರಂಥ ಹಲವು ಊರುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. **ತಹಸಿಲದಾರನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತಾಲೂಕು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ** ತಾಲೂಕಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ತಹಸಿಲದಾರನು ಯಾವ ಊರಲ್ಲಿ ಇರುವನೋ ಆ ಊರ ಹೆಸರು ಆ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ತಾಲೂಕು ಯಾವದು?

ತಾಲೂಕಿಗಿಂತ ಭಾಗವು ಚಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪೇಠಾ ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾಲ ಅನ್ನುವರು. ಅದರ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಡೆಪುಟಿ ತಹಸಿಲ ದಾರ ಅನ್ನುವರು.

ತಾಲೂಕುಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ತಹಸಿಲದಾರರ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಇರುವನು. ಅವನಿಗೆ ‘ಡೆಪುಟಿ ಕಮಿಶನರ, ಎಂದು ಅನ್ನುವರು. ಡೆಪುಟಿ ಕಮಿಶನರನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಪೇಠಾಗಳು ಇರುವವು. **ಡೆಪುಟಿ ಕಮಿಶನರನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲೆ** ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಯಾವ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವನೋ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪೇಠಾ, ತಾಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆ ಇವು ಸರಕಾರದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಭಾಗಗಳು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಡೆಪುಟಿ ಕಮಿಶನರನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇರುವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ **ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ** ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಮೇರೆಗಳು ಮತ್ತು ತಾಲೂಕುಗಳು.

ರಾಜಕೀಯ ವಿಭಾಗಗಳು.

ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕು
ಇಂಡಿ
ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕು
ಸಿಂದಗಿ
ವಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕು
ವಿಜಾಪುರ
ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕು
ಬಾಗೇವಾಡಿ
ಜಮಖಂಡಿ ತಾಲೂಕು
ಜಮಖಂಡಿ
ಮುಧೋಳ
ಮುಧೋಳ
ಬೀಳಗಿ
ಬೀಳಗಿ ಪೇಠಾ
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕು
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ
ಬಾಗಿಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು
ಬಾಗಿಲಕೋಟೆ
ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕು
ಹುನಗುಂದ
ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕು
ಬಾದಾಮಿ
ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ
ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪ್ರಮಾಣ:- ೧"=೩೦ ಮೈಲುಗಳು.

ನೀವು 'ಭಾರತ ಮಾತೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲವೇ ? ಭಾರತವು ನಮ್ಮ ದೇಶ. ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗಗಳು. ನಾವು "ಉದಯವಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು" ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡಗೀತೆ ನಾವಿರುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕನ್ನಡವು ಈ ನಾಡಿನ ಭಾಷೆ. ಕನ್ನಡನಾಡು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದಕ್ಕೆ **ಮೈಸೂರ ರಾಜ್ಯ** ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ನೋಡಿರಿ. ಇದು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕಾಶ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೀಮೆ (ಮೇರೆ) ಯನ್ನು ಕಪ್ಪು ಗೆರೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅದರೊಳಗಿನ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಪೇಠಾಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಟಿಮ್ಕಿ ಟಿಮ್ಕಿ ಗೆರೆಗಳಿಂದ ತೋರಿಸಿದೆ.

ಈ ನಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ತಾಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಲ ಇರುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ತಾಲೂಕುಗಳು:

1 ಸಿಂದಗಿ 2 ಇಂಡಿ 3 ವಿಜಾಪುರ 4 ಬಾಗೇವಾಡಿ 5 ಜಮಖಂಡಿ 6 ಮುಧೋಳ 7 ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ 8 ಬಾದಾಮಿ 9 ಹುನಗುಂದ 10 ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ.

ಪೇಠಾ:— ಬೀಳಗಿ.

ಈಗ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುತ್ತಲು ತಿರುಗಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿರಿ

ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಪೂರ್ವ ಬದಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇರೆಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ— ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ.
ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ—ದಕ್ಷಿಣ ಸಾತಾರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.
ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ—ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ.
ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ— ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರಿ.

1 ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ .... ತಾಲೂಕುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
2 ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ .... ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಇರುವವು.
3 ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ .... ಬದಿಗೆ ಇರುವದು.
4 ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ .... ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಇರುವದು.

---

2 ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣ

ಗುಡ್ಡಗಳು-ನದಿಗಳು

ಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸಮನೆಲದ್ದಾಗಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಏರಿಳಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಅವು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿದಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಮಿಯು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಏರಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇಳುಕಲಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿರುವದೆಂಬುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. †

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಬೈಲುನಾಡು. ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಗುಡ್ಡಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದಿರುವ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ಉತ್ತರದ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಳೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯು ತೆರೆಗಳಂತೆ ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ದಿನ್ನೆಗಳು ಗುಡ್ಡಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ನೈಋತ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಹತ್ತರ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ದಿನ್ನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಡೋಣಿನದಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಿನ್ನೆಯ ಸಾಲು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ಗುಡ್ಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಲು ಕೃಷ್ಣಾ-ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಇದು ಜಮುಖಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೀಳಗಿ ಪೇಠಾದಲ್ಲಿ ಬೀಳಗಿಯ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪಲಿನ ರೂಪ ಹೊಂದಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾ-ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಲು ಬೀಳಗಿ ಪೇಠಾದಲ್ಲಿ ಘಟಪ್ರಭೆಯು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ಹಬ್ಬಿದ್ದು ಅದು ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆರಕಲ್ಲಿನ ಹತ್ತರ ಘಟಪ್ರಭೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬರುವ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಸಾಲು ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಲಪ್ರಭಾನದಿಯ ಉತ್ತರ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದು ಅಮೀನಗಡದ

---

† ಶಿಕ್ಷಕರು ನಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಗುಡ್ಡ, ನದಿ ಇವುಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ವಿಜಾಪ್ಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪ

ಗುಡ್ಡ-ನದಿ-ಹಳ್ಳ-ಕೆರೆಗಳು.

ಇಂಡಿ
ಸಿಂದಗಿ
ವಿಜಾಪ್ಪುರ
ಬಾಗೇವಾಡಿ
ಜಮಖಂಡಿ
ಮುಧೋಳ
ಬೀಳಗಿ
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ
ಬಾಗಿಲಕೋಟೆ
ಹುನಗುಂದ
ಬಾದಾಮಿ

ಪ್ರಮಾಣ-೧"=೩೦ ಮೈಲುಗಳು

೦ ೫ ೧೦ ೧೫ ೨೦ ೨೫ ೩೦ ೩೫ ೪೦ ೪೫

MUDDAR

ಹತ್ತರ ಘಟಪ್ರಭೆಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಗುಡ್ಡದ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡಿದೆ. ಬಾದಾಮಿ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳು, ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗ ಇವು ಗುಡ್ಡದ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ನದಿಗಳು:— ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಾ, ಡೋಣಿ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಘಟಪ್ರಭಾ, ಮಲಪ್ರಭಾ ಎಂಬ ಐದು ಹೊಳೆಗಳು ಹರಿದಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಐದು ಹೊಳೆಗಳ ನಾಡಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೊಳೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದಷ್ಟು ಲಾಭವಾಗಿಲ್ಲ.

ಭೀಮಾ:— ಈ ಹೊಳೆಯು ಪುಣೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರದ ಮೇರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ.

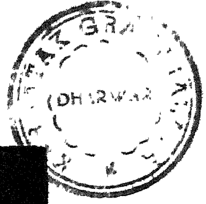
ಡೋಣಿ:— ಇದು ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಉಪ್ಪಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದಿರುವದರಿಂದ ಇದರ ನೀರು ಸೌಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ನದಿಯ ದಂಡೆಗೆ ತೋಟ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರ ಎಡಬಲದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಎರೆಯ ಭೂಮಿಯಿದ್ದು ಅದು ಬೆಳೆಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣಾ:— ಇದು ಸಾತಾರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಬಳೇಶ್ವರದ ಹತ್ತರ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ದಕ್ಷಿಣ

ಸಾತಾರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಮಖಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಧ್ಯದೊಳಗಿಂದ ಬೀಳಗಿಪೇಠಾ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಉತ್ತರ ಮೇರೆಯಾಗಿಯೂ ವಿಜಾಪುರ, ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕುಗಳ ದಕ್ಷಿಣ ಮೇರೆಯಾಗಿಯೂ ಹರಿದು ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡದು. ಈ ನದಿಗೆ ಪೂರವು ಬಂದಾಗ ನದಿಯ ಪಾತ್ರವು ಸುಮಾರು ಮೂರು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಘಟಪ್ರಭಾ, ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿಗಳು ಇದರ ದಕ್ಷಿಣದ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನದಿಗೆ ಬಂದು ಕೂಡಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಹಿರಿಹೊಳೆ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಗಂಗೆ ಎಂಬೂ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಪವಿತ್ರ ನದಿಯೆಂದು ಜನರ ಭಾವನೆ. ಕೀತಿಮನೆಯ ಹತ್ತರ ಈ ನದಿಗೆ ರೈಲುದಾರಿಯ ಪೂಲು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಅದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಭವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಘಟಪ್ರಭಾ:— ಇದು ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ರಾಮಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಬಂದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕು, ಬೀಳಗಿ ಪೇಠಾ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಮೂರಮಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಊರ ಹತ್ತರ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ.

ಮಲಪ್ರಭಾ:— ಈ ನದಿಯು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಖಾನಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ, ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಸಂಗಮದ ಹತ್ತರ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಸಂಗಮವು ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಗುಡಿಯಿದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರರು

ಹಳ್ಳಗಳು:—ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳಗಳಿದ್ದರೂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರು ಹರಿಯುವಂಥ ಹಳ್ಳಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಇರುವವು. ಡೋಣಿ ನದಿಯ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿದ ಹಳ್ಳಗಳು ಬಹಳ ಉದ್ದವಾಗಿ ಹರಿದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗ ಕಡಿಮೆ. ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಹತ್ತರ ಬನಶಂಕರಿ ಗುಡಿಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಸರಸ್ವತಿ ಹಳ್ಳವು ಮೂರುನಾಲ್ಕು

ಮೈಲು ಉದ್ದವಾಗಿ ಹರಿದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಗಳು ವಾಸಿಸುವಂಥ ಮಡುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಳಕಲ್ಲ ಹತ್ತರ ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಆ ನೀರನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಉಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಳಕಲ್ಲದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಉಪನಾಳ ಹತ್ತರ ಹಾಗು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ತುರಮರಿಯ ಹತ್ತರ ಈ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆರೆಗಳು:—ಬೈಲುನಾಡಾದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳು ಬಹಳೇ ಕಡಮೆ. ವಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಮದಾಪುರದ ಕೆರೆಯು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡದು. ಈ ಕೆರೆಯನ್ನು ವಿಜಾಪುರದ ಮಹಮೂದಶಹನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಕೆರೆಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಮುಚಖಂಡಿ ಕೆರೆಯು ಎರಡನೆಯದು. ಈ ಕೆರೆಯಿಂದ ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆಯ ವರೆಗೆ ಕಾಲುವೆ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಲುವೆಯ ದಂಡೆಯ ಪ್ರದೇಶವು ಫಲವತ್ತಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೋಗಿ ಕೆರೆ, ವಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಟಗಿ ಕೆರೆ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿರೂರಕೆರೆ ಇವು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡವು.

ಅಭ್ಯಾಸ

1 ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಪ್ರದೇಶವು ಯಾವ ಯಾವ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ?

2 ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವ ಹೊಳೆಗಳು ಹರಿದಿರುವವು?

3 ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಊರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ-ಮಾತುಗಳು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿವೆ?

(1) ಸಂಗಮ ....
(2) ಮಮದಾಪೂರ ....
(3) ಸೀತೀಮನೆ ....

೪ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು.

ಗುಡ್ಡ, ಬೈಲು, ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಹವೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡಗಳು ಇದ್ದು ಮಳೆಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುವದೋ ಅದಕ್ಕೆ "ಮಲೆನಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುವದಿಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ "ಬಯಲುನಾಡು" ಅಥವಾ ಬೆಳವಲು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಬೆಳವಲ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸೀಮೆಗೆ "ಗಡಿನಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಾಗಿರುವದು; ಅಂದರೆ ಬೆಳವಲ ನಾಡಾಗಿರುವದು. ಈ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಸಮನೆಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ತೆರೆಗಳ ಹಾಗೆ ಏರಿಳಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗರಸಿನ ಭೂಮಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮನೆಲದಲ್ಲಿ ಎರೆಭೂಮಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಬಯಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ನೋಡುವವರಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಆಕಾಶವು ಡಬ್ಬು ಹಾಕಿದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಂತೆ ಕಾಣುವದು. ಎರೆಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ, ಜೋಳ, ಗೋದಿಗಳೂ

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು
ಜನದಟ್ಟಣೆ-
೧೫೦ ರಿಂದ ೧೭೫
೧೭೫ ರಿಂದ ೨೦೦
೨೦೦ ರಿಂದ ೩೦೦
ಭೀಮಾ ನದಿ
ಇಂಡಿ
ಸಿಂದಗಿ
ವಿಜಾಪುರ
ಬಾಗೇವಾಡಿ
ಜಮಖಂಡಿ
ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ
ಬೀಳಗಿ
ಮುಧೋಳ
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ
ಬಾಗಲಕೋಟೆ
ಹುನಗುಂದ
ಬಾದಾಮಿ
ಪ್ರಮಾಣ- ೧=೩೦ ಮೈಲುಗಳು
೦ ೫ ೧೦ ೧೫ ೨೦ ೨೫ ೩೦ ೩೫ ೪೦ ೪೫

ಮರಡಿಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಿ, ಜೋಳ, ಮಡಿಕೆ ಮೊದಲಾದವೂ ಬೆಳೆಯುವವು. ಇಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ, ಬಿಸಿಲು ಹೆಚ್ಚು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಂತೂ ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದಿರುತ್ತದೆ. ಗಿಡಗಂಟಿಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಅಲ್ಲಿಗೊಂದು ಇಲ್ಲಿಗೊಂದು ಮರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಜಾಲಿ, ಬೇವು, ಆರಳೆ ಇವೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಮರಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳು ಕಲ್ಲಿನವು ಇರುತ್ತವೆ. ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಮೇಲುಮುದ್ದೆ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರು ಹಂಚು ಹೊಚ್ಚಿದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಚಂದಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲುಮುದ್ದೆಯ ಮನೆಗಳು ಬಿಸಿಲು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ತಂಪಾಗಿ ಇರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲುಮುದ್ದೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಅರಬು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರು ನದಿ ಹಳ್ಳಗಳ ದಂಡೆಗುಂಟ ವಾಸಿಸುವರು. ಅಂಥಲ್ಲಿ ಊರುಗಳು ಸಮೀಪ ಸಮೀಪ ಇರುವವು. ಉಳಿದ ಕಡೆಗೆ ದೂರ ದೂರ ಇರುವವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ತೊಂದರೆ ಇದ್ದರೂ ಈ ಭಾಗದ ಹವೆಯು ಆರೋಗ್ಯಕಾರಕ ಇರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರು ಧಷ್ಟ ಪುಷ್ಟರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗಂಡಸರು ದೋತರ ಉಡುವರು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪೈರಣಹಾಕುವರು. ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು ಸುತ್ತುವರು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸೀರೆ ಉಡುವರು, ಕುಪ್ಪಸ ತೊಡುವರು. ಒಕ್ಕಲುತನವೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನೂಲುವದು, ನೇಯುವದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗವು ಬೆಳವಲ ನಾಡಾಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯ ರಚನೆ, ಜನವಸತಿ, ಜನರ ಸಾಂಪತ್ತಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. 1 ಕೃಷ್ಣಾ

ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರದೇಶ, 2 ಕೃಷ್ಣಾ-ಡೋಣಿ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ, 3 ಡೋಣಿ-ಭೀಮಾ ಇಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ.

ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರದೇಶ:—ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹುನಗುಂದ, ಬಾದಾಮಿ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಮುಧೋಳತಾಲೂಕುಗಳು, ಬೀಳಗಿ ಪೇಠಾ ಮತ್ತು ಜಮುಖಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ ಇವಿಷ್ಟು ಬರುತ್ತವೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಗುಡ್ಡದ ಪ್ರದೇಶವು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣಾ, ಘಟಪ್ರಭಾ, ಮಲಪ್ರಭಾ ಈ ಮೂರು ನದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಈ ನದಿಗಳ ದಂಡೆಯು ಬೆಳೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶವು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮಸಾರಿಯ ಭೂಮಿಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗದ ಮಾನದಿಂದ ಮಳೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳಗಳಿಗೂ ಕಟ್ಟಿದ ಕೆರೆಗಳಿಗೂ ನೀರಿನ ಆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಬೆಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿ, ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ಸೇಂಗಾ ಇವು ಈ ಭಾಗದ ಬೆಳೆಗಳು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿಯು ಉಳಿದ ಕಡೆಗಿಂತ ದಟ್ಟಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಊರುಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ೨೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜನವಸತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಜಮುಖಂಡಿ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಇಳಕಲ್ಲ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಈ ಭಾಗದ ಜನರು ಸುಖಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣಾ-ಡೋಣಿ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ:—ಇದು ಕೃಷ್ಣೆಯ ಉತ್ತರ ದಂಡೆಯಿಂದ ಡೋಣಿಯ ಆಚೆಗೆ 2-3 ಮೈಲು

ಗಳಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗವು. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ-ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕುಗಳು, ವಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ, ಜಮಖಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ ಇಳುಕಲಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರೆಭೂಮಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಳೆ ಕಡಮೆಯಾಗುವದರಿಂದಲೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದೆ ಇರುವದರಿಂಲೂ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಆದರೆ ಡೋಣಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ ಗೋದಿ, ಜೋಳ; ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಆಸರು ಕಡಿಮೆ. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಇಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಕಡಮೆ ಇರುವದು. ಜನರು ಅಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ಸುಖವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರ ಬೀಳುವದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಹೆಚ್ಚು.

ಡೋಣಿ-ಭೀಮಾ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ:— ಡೋಣಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಮರಡಿಯ ಸಾಲಿನಿಂದ ಭೀಮಾನದಿಯ ವರೆಗಿನ ಸೀಮೆಯು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಡಿ-ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕುಗಳು, ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರಭಾಗ ಇವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇಳುಕಲಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯು ತೆರೆಗಳಂತೆ ಏರಿಳಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ದಿನ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರಡಿಯ ಸಾಲುಗಳಾಗಿರುವವು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಉಸುಕು ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯು ಅಷ್ಟು ಕಸುವಿನದಲ್ಲ. ತಗ್ಗಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ

ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳೆ ಬರುವದು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳಗಳೇನೋ ಉದ್ದವಾಗಿ ಹರಿದಿವೆ. ಆದರೆ ಮಳೆಯೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಆಸರು ಕಡಿಮೆ. ಭೀಮಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಂಡೆಯು ಪ್ರದೇಶವು ಮಾತ್ರ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮಳೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದರಿಂದ ಈ ಭಾಗವು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿಯು ಬಹಳೇ ಕಡಿಮೆ ಇರುವದು. ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಾಗಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾಗಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಜೋಳವು ಈ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯು.

ಅಭ್ಯಾಸ

1) ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿನ ಮನೆಗಳು ಯಾಕೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ?
2) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಕಡಿಮೆ ಯಾಕೆ?
3) ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ?
4) ಬೆಳವಲನಾಡಿನ ಜನರ ಉಡುಪು ತೊಡಪು, ಉದ್ಯೋಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

4 ಉದ್ಯೋಗ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರಖಾನೆಗಳು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಅನ್ನಬೇಕು, ಬಟ್ಟೆ ಬೇಕು, ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಮನೆ ಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಇವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವದೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದುಡಿತವೇ ಆವನ ಉದ್ಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಮೇಲೆಯೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೦೦ರಲ್ಲಿ ೭೫ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಉದ್ಯೋಗವು ಒಕ್ಕಲುತನವಾಗಿದೆ. ಈ ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂಥ ಬಡಿಗತನ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಸಮಗಾರಿಕೆ, ಸಿಂಪಿಗತನ, ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುವ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಒಕ್ಕಲುತನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಧಾನ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುವವಲ್ಲದೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹತ್ತಿಯೂ ದೊರೆಯುವದು. ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಅರೆದು ಅರಳೆ ಮಾಡಿ, ನೂತು, ನೆಯ್ದು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಅರೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಈ ಕೆಲಸವು ಗಿರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ವಿಜಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಅರೆಯುವ ಗಿರಣಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಅರಳೆಯನ್ನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವರು.

ಅರಳೆಯಿಂದ ರಾಟಿಯ ಮೇಲೆ ನೂಲು ತೆಗೆದು ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ಕೆಲಸವು ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು

ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿರಣಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಈ ಉದ್ಯೋಗವು ಮುಗ್ಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲಾದಗಿಯಲ್ಲಿ ಖಾದಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದು ಇವರಿಂದ ಹಲವು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಗಿರಣಿಯ ನೂಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಗ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ಉದ್ಯೋಗವು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಬಹುತರವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಳಕಲ್ಲದ ಸೀರೆಗಳೂ ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಅಮೀನಗಡ ಊರುಗಳ ಖಣಗಳೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ರಬಕವಿ, ಬನಹಟ್ಟಿ, ಜಮಖಂಡಿ, ಮಹಾಲಿಂಗಪೂರ ಈ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀರೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ಕೈಮಗ್ಗದ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಂತೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಕುರಿಗಳ ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಬೀಳಗಿಪೇಠಾ ಮತ್ತು ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಡಿಯ ಭೂಮಿಯಿದ್ದು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗುವದರಿಂದ ಕುರಿಸಾಕುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಕುಂದರಗಿಯ ಕಂಬಳಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳುದೊರೆಯುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದಾಗುವ ಕೆಲವು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ

ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ತಾಳೀಕೋಟಿ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ ಈ ಊರುಗಳ ಹತ್ತರ ದೊರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಬೀಸುವಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಸೆಲ್ಲೀಕೇರಿ ಊರ ಬಳಿ ದೊರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪಾಟಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳು ದೊರೆಯುವದರಿಂದ ಬಾಗಿಲು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಟಿ (ಕರೆಹಲಗೆ) ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರಖಾನೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಊರಲ್ಲಿ ನೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಸಿಮೆಂಟು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರಖಾನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಗುಡೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಜಿನ ಬಳೆಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಜಾಪುರ ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆಯಿಂದ (ಸೇಂಗಾ) ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಗಿರಣಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

1 ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಊರುಗಳನ್ನೂ ಆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಊರುಗಳು	ಉದ್ಯೋಗ
1 ಗುಡೂರು	1 ಕಂಬಳಿ
2 ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ	2 ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು
3 ಕುಂದರಗಿ	3 ಕಾಜಿನ ಬಳೆ
4 ತಾಳೀಕೋಟಿ	4 ಸಿಮೆಂಟಿನ ಕಾರಖಾನೆ

5 ಮಾರ್ಗಗಳು

ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ದಾರಿಗಳು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದಾರಿಗಳು ಇದ್ದರೆಯೇ ಜನರು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಆ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಯೇ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಇರುವವು.

ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿ (ರೇಲ್ವೆ) :— ಪರದೇಶಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಚಿಮಣಿಯ ಎಣ್ಣೆ, ಕಾಗದ, ಔಷಧಗಳು, ಯಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪರದೇಶಗಳಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಪರದೇಶಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಮೊದಲು ಹಡಗುಗಳಿಂದ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಂದ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವಸ್ತುಗಳು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರಕೂಡ ನಮ್ಮ ಬಳಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸುವಂಥ ದಾರಿಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುಣೆ ಮುಂಬಯಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದಲೂ ಪುಣೆ ಮುಂಬಯಿಗಳಿಗೆ

ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡು ಪಟ್ಟಣಗಳು ರೇಲ್ವೆ ಜಂಕ್ಶನ್ ಇರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಸ್ಟೇಶನದಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಗಳು ಒಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ರೇಲ್ವೆ ಜಂಕ್ಶನ್ ಅನ್ನುವರು. ಈ ಎರಡೂ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಗದುಗಿನ ಮೇಲಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಸಾಗಿ ಹುಟಗಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ **ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಸೊಲಾಪುರ-ಮಾರ್ಗ** ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ರೇಲ್ವೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಈ ದಾರಿಯು ನಮ್ಮ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ **120** ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿದೆ. ಈ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗು ವಂತೆ **ಸ್ಟೇಶನುಗಳು** ಇರುತ್ತವೆ. ಸ್ಟೇಶನುಗಳು ಅಂದರೆ ಉಗಿಬಂಡಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳ.

ಈ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸ್ಟೇಶನು ಗಳು:— ಬಾದಾಮಿ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಕಡ್ಲಿಮಟ್ಟಿ, ಸೀತೆಯಮನೆ, ಆಲಮಟ್ಟಿ, ತೇಲಗಿ, ಮುಳವಾಡ, ಜುಮ್ಮನಾಳ, ವಿಜಾಪುರ, ಮಿಂಚಿನಾಳ, ನಿಂಬಾಳ, ಇಂಡಿರೋಡ, ಲಚ್ಯಾಣ.

ಲೈನದಾರಿಗಳು:—ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯು ಇಲ್ಲದಾಗ ದೂರ ದೂರದ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರವು ಸಹ ಚಕ್ಕಡಿಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೂ ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಬಹಳ ವೆಚ್ಚದ ಮಾತು. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣ ಗಳನ್ನೂ ನೆರೆನಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳ್ನೂ ಜೋಡಿ ಸುವಂತೆ ಲೈನದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ

(ಮಾರ್ಗಗಳು)

ಬಸ್ಸು ಓಡಾಡುವ ಮಾರ್ಗ

ರೈಲು ಮಾರ್ಗ

ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಶನ್

ಇಂಡಿ

ಸಿಂದಗಿ

ವಿಜಾಪುರ

ಬಾಗೇವಾಡಿ

ಜಮಖಂಡಿ

ಬೀಳಗಿ

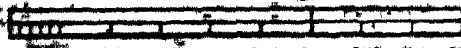
ಮುಧೋಳ

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಹುನಗುಂದ

ಪ್ರಮಾಣ- ೧=೩೦ ಮೈಲುಗಳು

೦ ೫ ೧೦ ೧೫ ೨೦ ೨೫ ೩೦ ೩೫ ೪೦ ೪೫

P.R.R.

1 ರತ್ನಾಗಿರಿ-ಕೊಲ್ಲಾಪುರ-ಮಿರಜಿ-ವಿಜಾಪುರ- ಹೈದರಾಬಾದ ಮಾರ್ಗ:—ಇದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾದ ಮುಖ್ಯದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಾಗಿರಿಯಿಂದ ಸಾಂಗಲಿ ಮಿರಜಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಂದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನವಾಡ, ತಿಕೋಟಾ, ವಿಜಾಪುರ, ಹಿಪ್ಪರಗಿ, ಸಿಂದಗಿಯಂಕಂಚಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಹೈದಾರಬಾದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆ.

2 ವೆಂಗುರ್ಲಾ-ಬೆಳಗಾವ--ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಮುದಗಲ್ಲ ಮಾರ್ಗ:—ಇದು ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವು. ಇದು ವೆಂಗುರ್ಲಾ, ಬೆಳಗಾವಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಂದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲೋಕಾಪುರ, ಕಲಾದಗಿ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಕಮತಗಿ, ಅಮೀನಗಡ, ಹುನಗುಂದಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಮುದಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದೆ.

3 ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಮಾರ್ಗ:—ಇದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಮುಖ್ಯಮಾರ್ಗವು. ಇದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆರೂರ, ಅನಗವಾಡಿ, ಕೊಲ್ಹಾರ, ವಿಜಾಪುರ, ಹೊರ್ತಿ, ಧೂಳಖೇಡಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆ.

ಈ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳನ್ನು ನೆರೆ ನಾಡಿಗೆ ಕೂಡಿಸುವಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ಲೈನ ದಾರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

1 ವಿಜಾಪುರ-ಜತ್ತಿ ದಾರಿ:—ವಿಜಾಪುರದಿಂದ ಸಾಂಗಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಗುಂಟ ತಿಕೋಟಾ ವರೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಾಬಾನಗರ, ಬಿಜ್ಜರಗಿ, ಕನಮಡಿ ಈ ಊರುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಒಂದು ದಾರಿಯು ಜತ್ತಿಯ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ.

2 **ದೇವನಗಾವಿ-ಪಂಢರಪುರ ದಾರಿ:**–ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೇವನಗಾವಿಯಿಂದ ಆಲಮೇಲ, ಇಂಡಿ, ಚಡಚಣಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಒಂದು ದಾರಿಯು ಮಂಗಳವೇಢೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಂಢಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆ.

3 **ಬೀಳಗಿ- ಕುಡಚಿ ದಾರಿ:**--ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಬೀಳಗಿಯಿಂದ ಒಂದು ದಾರಿಯು ಜಮಖಂಡಿ, ರಬಕವಿ, ತೇರದಾಳಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುಣೆ ಬೆಂಗಳೂರ ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯ ಮೇಲಿನ ಕುಡಚಿ ಸ್ಟೇಶನದ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿದೆ.

4 **ಅನಗವಾಡಿ-ಚಿಕ್ಕೋಡಿರೋಡ ದಾರಿ:**—ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಗಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅನಗವಾಡಿಯಿಂದ ಮುಧೋಳ, ಮಹಾಲಿಂಗಪೂರಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಒಂದು ದಾರಿಯು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಪುಣೆ-ಬೆಂಗಳೂರ ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಚಿಕ್ಕೋಡಿರೋಡ ಸ್ಟೇಶನ ವರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

5 **ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ-ರಾಮದುರ್ಗ ದಾರಿ:**—ಈ ದಾರಿಯು ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆಯಿಂದ ಸಿರೂರ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಬಾದಾಮಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ರಾಮದುರ್ಗದ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ನೆರೆನಾಡಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವಂಥ ಮೇಲಿನ ದಾರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳವಾದ ವಿಜಾಪುರವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವಂತೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಲೈನದಾರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

1 ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ರೇಲ್ವೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಯಾವವು ?

2 ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆಯಿಂದ ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ರೈಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ಹತ್ತುವ ಸ್ಟೇಶನಗಳು ಯಾವವು ?

3 ಬೆಳಗಾವಿ ಮುದಗಲ್ಲ ಲೈನದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳು ಯಾವವು ?

6 ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಪೇಟೆಯ ಊರುಗಳು.

ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ, ಪೇಟೆಯ ಊರು, ಪಟ್ಟಣ ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊರಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

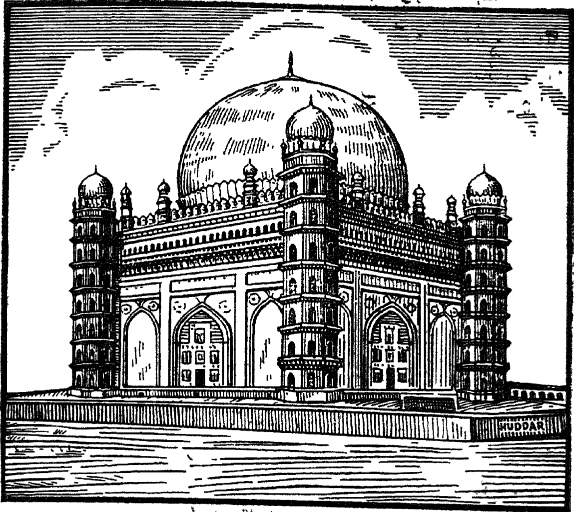
ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿ, ಆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಸಾಗಿಸುವ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸ್ಥಳಗಳಾದ ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಿಗೆ ಪೇಟೆಯ ಊರುಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳು ಪಟ್ಟಣಗಳು.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಇವು ಎರಡು ಪಟ್ಟಣಗಳು. ಇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ 27 ಪೇಟೆಯ್ಥ ಊರುಗಳು, 1225 ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ವಿಜಾಪುರ

ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು 66 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಜನರು ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾದ ಹಳೆಯ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆದಿಲಶಾಹಿ ಮನೆತನದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಹರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದಮೇಲೆ ಬಹಳೇ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಾಯಿತು. ಈ ಬಾದಶಹರು ಊರ ಸುತ್ತಲು ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಭವ್ಯ ವಾದ ಹಲವು ಕಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಿನಕಾಲದ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯು ಈಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೋಡತಕ್ಕಂಥ ಹಲವು ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಹಲವರು ಪ್ರವಾಸಿ ಕರು ಈ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕಂತಹ ಪುರಾತನ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದರೆ ಗೋಳಗುಮಟವು. ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಮಹಮೂದಶಹ ಎಂಬವನು ಈ ಗುಮ್ಮಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲ್ಬ ದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗುಮ್ಮಟದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಶಬ್ದವು ಹಲವು ಸಾರೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಬೋಲಗುಮ್ಮಟ ಅಂದರೆ ಮಾತನಾಡುವ ಗುಮ್ಮಟ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಈ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಮಹಮೂದಶಹನ ಹಾಗು ಅವನ

ವಿಜಾಪುರದ ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ.

ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಗೋರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸತ್ತವರ ಗೋರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗುಮಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವದು ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಜೋಡಗುಮಟ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ ರೋಜಾ ಮೊದಲಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ನೋಡತಕ್ಕಂಥ ಗುಮಟಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾತಮಜಲಿ ಅರಮನೆ, ಅಸಾರಮಹಾಲ, ಜುಮ್ಮಾಮಸೀದೆ ಮೊದಲಾದ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಮಲಿಕ್-ಇ-ಮೈದಾನ ಎಂಬ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ದೊಡ್ಡ ತೋಫೂ ನೋಡತಕ್ಕಂತಹವು ಇರುತ್ತವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಗುಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಗುಡಿ ಇವಾದರೂ ನೋಡತಕ್ಕಂತಹವು ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಊರಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯು ಊರ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಗು ತಾಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಚೇರಿಗಳೂ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವ ಹಲವು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೂ ಹಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ಕೆಲವು ಹಾಯಸ್ಕೂಲುಗಳೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ವಿಜಯ ಕಾಲೇಜ ಎಂಬದೂ ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರಾಣಿ ಸಾಮಾನುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಾಗು ಕಾಳಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯು ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆ. ೫೦-೬೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜನರು ಈ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನ ಪ್ರದರ್ಶನ, ದನಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವು ಆಗುತ್ತವೆ.

ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ

ಈ ಊರು ಘಟಪ್ರಭಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ೨ನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣ. 32 ಸಾವಿರ ಜನರು ಈ ಊರಲ್ಲಿರುವರು. ಇದು ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಆರೆದು ಗಂಟು ಕಟ್ಟುವ ಗಿರಣಿಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಗಿರಣಿಗಳು, ಪಾಟೆಯ ಕಾರಖಾನೆಗಳು, ಸಿಮೆಂಟ ಕಾರಖಾನೆ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೈಮುಗ್ಗದ ಉದ್ಯೋಗವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಂಬಳಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಾಯಸ್ಕೂಲುಗಳೂ ಒಂದು ಕಾಲೇಜೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಮೋಟಗಿ ಬಸವಣ್ಣದೇವರ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲದೆ 20 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನವಸತಿ ಇರುವ ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳು ಇರುವವು. 1 ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ 2 ಜಮಖಂಡಿ 3 ಇಳಕಲ್ಲ.

ಇದಲ್ಲದೆ 5 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜನವಸತಿಯಿರುವ ಪೇಟೆಯ ಊರುಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ.

ಬದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಬದಾಮಿ 2 ಕೆರೂರ.
ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಕಲಾದಗಿ 2 ಸಿರೂರ
ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಬಾಗೇವಾಡಿ 2 ಮನಗೋಳಿ
ವಿಜಾಪೂರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಬಬಲೇಶ್ವರ 2 ಕಾಖಂಡಕಿ 3 ತಿಕೋಟಾ
ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಸೂಳೀಕೇರಿ 2 ಹುನಗುಂದ
ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಇಂಡಿ
ಜಮಖಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ--	1 ತೇರದಾಳ 2 ಬನಹಟ್ಟಿ 3 ರಬಕವಿ 4 ಹೊಸೂರ
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ತಾಳೀಕೋಟೆ 2 ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ 3 ನಾಲತವಾಡ
ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ--	1 ಮುಧೋಳ 2 ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ
ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ–	1 ಸಿಂದಗಿ
ಬೀಳಗಿ ಪೇಠಾದಲ್ಲಿ-	1 ಬೀಳಗಿ

1 ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಯಾವವು?

2 ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ?

7 ಸ್ಥಾನಿಕ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ

ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳು

ನಾವು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿರಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಮನೆಯವರ ಕೆಲಸ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯವರು ತಮ್ಮದನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಊರವರೆಲ್ಲರು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮನೆಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿಯ ದಾರಿಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಬೇಕು. ಕೆರೆ ಬಾವಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಊರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಊರಲ್ಲಿಯ ಯಾರೊಬ್ಬರದೇ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಊರವರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಊರವರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇರುತ್ತದೆ.

ಊರವರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಪ್ರತಿ ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಊರ ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಬೆಂಬಲವಿರುವದೋ ಅವರು ಊರ ಮುಂದಾಳುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರೇ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯರು. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ೧೧ ರಿಂದ ೧೫ ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಇರುವರು. ನಿಮ್ಮ ಊರ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಸದಸ್ಯರಿರುವರು? ಈಗ ಯಾರು ಯಾರು ಇರುವರು?

ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮೊಳಗಿನವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಮುಖಂಡನಿಗೆ ' ಚೆಯರಮನ್ ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ದಾರಿಗಳು ಇರುವದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡುವದು, ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವದು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ದಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವದು ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಊರ ಜನರಿಗೆ ಕುಡಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಗಾಗಿಯೂ ನೀರು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನೀರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕೆರೆ, ಬಾವಿ, ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳ ಮೊದಲಾದ ಜಲಾಶಯಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವದು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡುವದು, ಊರ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬಾವಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತೆಗಿಸುವದು, ಕಟ್ಟಿಸುವದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪಾಯಖಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಲುಮಡಿಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸುವದು, ಗೊಬ್ಬರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದು, ಊರಲ್ಲಿ ರೋಗಗಳು ಹಬ್ಬದಂತೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಉಪಾಯ ಕೈಕೊಳ್ಳುವದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಇಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಸರಕಾರ

ದಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆವನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನವಕರರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿಸುವಕ್ಕಾಗಿ ಊರಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳು, ಚಕ್ಕಡಿ ಮೊದಲಾದ ವಾಹವಗಳು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕರ ಹೇರುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಕರ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರದವರು ಆ ಊರ ಭೂಮಿಯ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ಬಂದಹಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ

ಊರು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದಂತೆ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವೂ, ಅಧಿಕಾರವೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಆರಿಸುವಂತೆಯೇ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಊರವರು ಆರಿಸಿರುವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಸದಸ್ಯರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸದಸ್ಯರ ಮುಖಂಡನಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಂಬ ಹೆಸರು. ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಇದ್ದಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯು ಇರುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡ ಮುನಿಸಿಪಾಟಿಗಳಿಗೆ ಚೀಫ ಆಫಿಸರ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮುನಸಿಪಾಲಿಟಿಯು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಊರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನೂ

ದವಾಖಾನೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆಯುವದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಚನಾಲಯ ಉದ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಇಳಕಲ್ಲ, ಜಮಖಂಡಿ, ಬನಹಟ್ಟಿ, ತೇರದಾಳ, ರಬಕವಿ, ಮುಧೋಳ, ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ ಈ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿ ಪಾಲಿಟಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡು

ನಮ್ಮ ಮನೆಯು ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಊರು ನಮ್ಮ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಜೀವನವು ನಮ್ಮ ಊರ ಜನರಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಊರ ಜೀವನವು ನಮ್ಮ ತಾಲೂಕಿನ ಜನರ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಊರ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯು ಇರುವಂತೆ ತಾಲೂಕಿನ ಅನುಕೂಲತೆ ಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು 'ತಾಲೂಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡು" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತಾಲೂಕಿನ ಜನ ರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಆರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳಂತೆಯೇ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಆರಿಸ ಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ೧೫ ರಿಂದ ೧೯ ಸದಸ್ಯರು ಈ ತಾಲೂಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡು ತನ್ನ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮ ಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಸುವಂತೆ ದಾರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇಡುತ್ತದೆ. ಆ ದಾರಿಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೆರಳಾಗುವಂತೆ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಬಂಗಲೆ

ಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ವೈಲಿ ಚುಚ್ಚಿಸುವದು, ರೋಗಗಳು ಹಬ್ಬದಂತೆ ಇನಾಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದು, ಔಷಧಗಳನ್ನು ಪೂರಯಿಸುವದು ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡಿನ ಕೆಲಸವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರವು ಆ ತಾಲೂಕಿನ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾಲೂಕುಬೋರ್ಡು ಆ ತಾಲೂಕಿನ ಭೂಮಿಯ ತೆರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಲೋಕಲ್ ಸೆಸ್ ವಸೂಲ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡಿನ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮೊಳಗಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಹೆಸರು. ತಾಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ತಹಸಿಲದಾರನು ಇಲ್ಲವೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಘಟಕದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಊರಿನ, ತಾಲೂಕಿನ ಆಡಳಿತೆಯು ನಾವು ಆರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

1 ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಆಯ್ಕೆಯು ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವದು ?

2 ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು ?
3 ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡಿನ ಕೆಲಸಗಳೇನು ?
4 ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಹಣವು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವದು ?
5 ತಾಲೂಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡಿನ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯು ಯಾರು ?

8 ಆಡಳತೆ

ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರಯಿಸುತ್ತವೆ. ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೋರ್ಡು ಆ ತಾಲೂಕಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರಯಿಸುತ್ತದೆ. ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಇವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ. ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ತೊಡಕು ತೊಂದರೆಗಳು ದೂರಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಊರಲ್ಲಿ ಕಳವು ಬಡಿದಾಟಗಳು, ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳು ಆಗದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕೆಲಸಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಸರಕಾರವು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಸರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರವು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನವಕರರನ್ನೂ ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಜಾಹಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇರುವರಷ್ಟೇ.

ಇವರು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರಕಾರದ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲದೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವರು ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನವಕರರು ಇರುವರು.

ತಾಲೂಕಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ತಹಸಿಲದಾರ:—ಇವನು ತಾಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವನು. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲ ಮಾಡುವದು, ಭೂಮಿಗಳು ಯೋಗ್ಯ ಹಕ್ಕುದಾರನ ಕಡೆಗೆ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು, ಶಾಂತತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದು ಇವು ತಹಸಿಲ ದಾರನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳು. ಪೇಠಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ತಹಸಿಲ ದಾರನು ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಫೌಜದಾರ:—ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಳವು, ಬಡಿದಾಟ, ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳು ಆಗದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಡುವದು, ಅವವುಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವರೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದವರ ಮೇಲೆ ಖಟ್ಲೆ ಹಾಕುವದು ಇವು ಫೌದಾರನ ಕೆಲಸಗಳು. ಒಂದೊಂದು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಫೌಜದಾರರು ಇರುವರು. ಅವರು ತಮಗೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರು. ಇವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಬಲ್ (ಪೋಲೀಸ ಶಿಪಾಯಿ) ಎಂಬ ನವಕರರು ಇರುವರು

ಸಬ್‌ಜಜ್ಜ:—ತಾಲೂಕಿನ ಜನರ ಕೊಡಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜಗಳ, ಸ್ಥಾವರ ಆಸ್ತಿಗಳಾದ ಹೊಲಮನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದ ಜಗಳ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿರ್ಣಯಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ

ಫೌಜದಾರ ಕಚೇರಿ

ತಹಸಿಲದಾರ್ ಕಚೇರಿ

ಸಬ್ ಜಜ್ಜ ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಇವನು ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರುವನು. ಕೆಲಸವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಾಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಕೂಡಿ ಒಬ್ಬ ಸಬ್ ಜಜ್ಜನಿರುವನು.

ಅಸಿಸ್ಟಂಟೆ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಎಜ್ಯುಕೇಶನಲ್ ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ:— ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವರು.

ಸಬ್ ರಜಿಸ್ಟ್ರಾರ:— ಜನರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ದಲ್ಲಿ ನೋಂದು ಮಾಡಿಸುವರು. ಇಂಥ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ನೋಂದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುವನು.

ಸಬ್ ಪೋಸ್ಟ ಮಾಸ್ತರ:--ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸುವದಕ್ಕೆ ಪೋಸ್ಟಮನ್ನರು, ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಂಚ ಪೋಸ್ಟ ಮಾಸ್ತರರು ಇರುವರು. ಈ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸಬ್ ಪೋಸ್ಟ ಮಾಸ್ತರರು ಮಾಡುವರು.

ಇವರೆಲ್ಲರು ತಾಲೂಕಿನ ಆಧಿಕಾರಿಗಳು. ಇವರು ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಶನರ:— ಇವನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿ ಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ತಹಶಿಲದಾರರ ಕೆಲಸಗಳ ಮೇಲ್ವಿ ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವನು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೊಲದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲ ಮಾಡುವನು. ಬೆಳೆಗೇಡಾಗಿದ್ದರೆ ತೆರಿಗೆಯ ಹಣವನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿಯು ವಂತೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡು

ಸಬ್ ಜಜ್ಜ ಕೋರ್ಟು

ಶಾಲಾಧಿಕಾರಿ

ವನು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬು ದಾರಿಯು ಇವನ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪೋಲೀಸ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ:— ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಫೌಜದಾರರು ಇರುವರಷ್ಟೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುವನು. ಇವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಡೆಪುಟಿ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರೂ ಸರ್ಕಲ್ ಪೋಲೀಸ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರೂ ಇರುವರು.

ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ ಜಜ್ಜ:— ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಬ್‌ಜಜ್ಜ ಕೋರ್ಟು ಗಳ ನಿರ್ಣಯದ ಪುನರ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಡುವದು ಇವನ ಕೆಲಸ. ಕಳವು, ದರೋಡೆ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆರೋಪಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯು ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಪಾತ್ರರಿರುವ ಆರೋಪಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಕೋರ್ಟು ಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ ಜಜ್ಜನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುವವು. ಗಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷೆಯ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ಇವನಿಗಿರುವದು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆ:— ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಕೂಲ ಬೋರ್ಡಿನದು. ಈ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಕೂಲಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಇರುವರು. ಸ್ಕೂಲಬೋರ್ಡಿನ ಆಡಳಿತ ನಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಡ್‌ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟಿವ್ಹ ಅಫೀಸರ ಎಂಬ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುವನು.

ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಜ್ಯುಕೇಶನಲ್ ಇನ್ಸ್ಪೆ

ಕ್ಟರ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುವನು. ಇವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಎಜ್ಯುಕೇಶನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರನು ಮತ್ತು ಅಸಿಸ್ಟಂಟ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಎಜ್ಯುಕೇಶನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಜನರ ಹಿತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ನಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವದರಿಂದ ಇವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಕರಿಸುವದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

1 ತಾಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಯಾರು ?

2 ಫೌಜದಾರನ ಕೆಲಸವೇನು ? ಆವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಯಾರು ಯಾರು ಇರುವರು ?

3 ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರಿ.
ಕಳವು ಬಡಿದಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಖಟ್ಲೆ ಹಾಕುವದನ್ನು ....ನು ಮಾಡುವನು. ಕೊಡಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನ್ಯಾಯಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ....ನು ಮಾಡುವನು.

4 ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(i) ಗಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಆಧಿಕಾರವು ತಹಸಿಲದಾರನಿಗೆ ಇರುವದು.

(ii) ಫೌಜದಾರರ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

(iii) ಎಜ್ಯುಕೇಶನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರನು ಸ್ಕೂಲಬೋರ್ಡಿನ ಆಡಳತೆ ಸಾಗಿಸುವನು.

---

9 ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಎರಡನೆಯವರಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಾದರೂ ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತೇವೆ.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಉತ್ತುಬಿತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಜೋಡಿ ಎತ್ತು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಆಗ ಅವನು ಒಂದು ಎತ್ತನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನಂತೆಯೇ ಒಂದು ಎತ್ತನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವನ ಜೊತೆಗೆ ಮುಯ್ಯ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜೊತೆ ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಉತ್ತು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆತೆಗೆದುಕೊಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆಯೇ ಸಹಕಾರ ಜೀವನ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾಣ ದಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಕಾರೀ ಜೀವನವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆಯು ತ್ತದೆ. ಇದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ಹಲವರು ಕೂಡಿದರೆ ಅದು ಒಂದು ಸಂಘ ವೆನಿಸುತ್ತದೆ, ಸಂಸ್ಥೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಸಾಲ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನು ತಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸುವನೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸವಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರದಿದ್ದರೆ ಸಾಲ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡು ವವರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪತ್ತು ಬೆಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂಘದ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯು ತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂಘಗಳಿಗೆ 'ಒಕ್ಕಲುತನದ ಪತ್ತು ಬೆಳಿಸುವ ಸಹ

ಕಾರೀ ಸಂಘಗಳು' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ಸಂಘಗಳು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 190 ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೂ ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಜಿಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸಹಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕು' ಎಂಬದು ಇರುತ್ತದೆ.

ಒಕ್ಕಲುತನಕ್ಕೆ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರಗಳೂ ಉಪಕರಣ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನೇ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೀಜ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸ್ಪದವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಒಳ್ಳೆಯವು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಆ ಸಂಘದ ಮುಖಾಂತರ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೀಜ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನೂ ಕಬ್ಬಿಣ ಮೊದಲಾದವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಸರಕಾರದವರು ಇಂತಹ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಂಘಗಳಿಗೆ 'ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸಂಘಗಳು' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸಂಘಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 370 ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗಾದರೂ ಜಿಲ್ಲಾಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳುವದೆಂದರೆ ಶಕ್ಯವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸರಕಾರದಿಂದ ಪಡೆದು ಸಂಘದ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಘಗಳು

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 35 ಇರುತ್ತವೆ. ಹಲವರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ದಿನ ಬಳಕೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಸಂಘಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಸಂಘಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 12 ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತಿಯವರೂ ಇಂತಹ ಸಹಕಾರೀ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಹಾಲು ಮಾರುವವರು ತಮ್ಮ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಮಾರಬಹುದು. ತೋಟಗಾರರು ತಮ್ಮ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತೋಟದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮಾರಬಹುದು; ಹಾಗು ಬೆಳೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಕೂಲಿಕಾರರೂ ತಮ್ಮ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ 11 ಕೂಲಿಕಾರರ ಸಂಘಗಳು ಇರುವವು ಕೊಲ್ಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಉದ್ಯೋಗದ ಸಂಘವು ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಚಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವ ಸಂಘವು ಇರುತ್ತದೆ.

ಸರಕಾರದವರು ಇಂತಹ ಸಹಕಾರೀ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಹಕಾರೀ ಸಂಘಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳವಾದ ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅಸಿಸ್ಟಂಟ ರಜಿಸ್ಟ್ರಾರ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುವನು.

ಅಭ್ಯಾಸ

1 ಒಕ್ಕಲುತನದ ಪತ್ತು ಬೆಳೆಸುವ ಸಹಕಾರೀ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗವೇನು ?

2 ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸಂಘಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ?

3 ಸಹಕಾರೀ ಸಂಘಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯು ಯಾರಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ?

10 ನಕಾಶವಾಚನ

ನಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರದ ಗುರುತುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ಗುರುತುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಕಾಶವನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತದೆ. ನಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗುರುತುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾವ ಯಾವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಇರುತ್ತದೆ ಹೇಳಿರಿ.

	ಸೀಮೆ		ತಾರ ಆಫೀಸ
	ಲೈನ ದಾರಿ		ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಥಳ
	ಉಗಿಬಂಡಿಯ ದಾರಿ		ಹಳ್ಳಿ
	ನದಿ		ದೊಡ್ಡ ಊರು
	ದಿನ್ನೆ		ಸಂತೆ ನೆರೆಯುವ ಊರು
	ಗುಡ್ಡ, ಪರ್ವತ		ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಶನ್
	ಬನ, ಹಳುವು		ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಬಂಗಲೆ
	ಹೊಲಗಳು		ಉಸುಕಿನ ಬೈಲು
	ಬಾವಿ		ಕೋಟೆ
	ಮನೆ		ಪೂಲು
	ಚಾವಡಿ		ಕಲ್ಲಿನ ಕಣಿ
	ದೇವಸ್ಥಾನ		ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟ
	ಚರ್ಚ್		ಬಂದರ
	ದವಾಖಾನೆ		ದೀಪಸ್ತಂಭ
	ಪೇಟೆ		ಮೀನ ಹಿಡಿಯುವ ಸ್ಥಳ
	ಗಿರಣಿ		ಉಪ್ಪಿನ ಮಾಳ
P	ಪೋಸ್ಟ ಆಫೀಸ		ಉತ್ತರದಿಕ್ಸೂಚಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ ಜಿ. ಜೋಶಿ ಇವರು
ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.
ಮತ್ತು
ಪ್ರ. ಗೋ. ಕುಲಕರಣಿ ಇವರು ಘುಲಬಾಗಗಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ನಂ. ೨೪೪/೮೩ ಬೆಳಗಾವಿ.
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.